

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

рішеннями, якими було відстрочено виконання рішень від 1 квітня 1998 року та 4 березня 1999 року.

Європейський суд зазначає, що відстрочка виконання рішення не мала чіткого терміну і рішення залишалося невиконаним тривалий час. Очевидно, що цю ситуацію важко узгодити з вимогою передбачуваності, законності чи служіння законній меті, зазначеними у статті 1 Першого протоколу.

Європейський суд вважає, що було порушено справедливий баланс між вимогами загального інтересу та правом заявниці на її власність.

Розуміння статті 1 Першого протоколу до Конвенції базується на принципі справедливого балансу між інтересами держави, які пов'язані з необхідністю втручання у право власності, та інтересами сторони, чие право зазнало втручання. Цей принцип передбачає раціональне співвідношення між метою, яку необхідно досягти, і засобами, за допомогою яких вона досягається.

Саме дотримання принципу пропорційності вимагає досягнення справедливого балансу між загальними інтересами всього суспільства та вимогами захисту фундаменту.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 р. URL: http://www.echr.coe.int/ Documents/Convention_UKR.pdf
2. Комаров В. В. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод і практика судочинства / В. В. Комаров // Проблеми теорії та практики цивільного судочинства / за заг. ред. В. В. Комарова. – Харків : Харків юридичний, 2008. С. 13–38.
3. Дрогозюк К. Б. Процесуально-правовий характер рішень Європейського суду з прав людини в доказуванні в цивільному процесі України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. № 2. С. 58–63.
4. Фулей Т. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : науково-методичний посібник для суддів. Київ, 2015. 208 с.

Ключові слова: захист прав людини, практика Європейського суду, власність, майно, право власності.

Key words: protection of human rights, practice of the European Court, property, property, ownership.

ДЖЕВАГА-ТРЕТЬЯКОВА СВІТЛАНА ЮРІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОНЦЕСІЙ

Концесія має багатовікову історію становлення та розвитку як щодо її правової форми (акт публічної влади, договір, певний дозвіл) так і предмету концесійних правовідносин (природні ресурси, зокрема

надра, об'єкти інфраструктури державної та комунальної форми власності тощо). Держави досить часто делегували право управління своєю власністю різним суб'єктам господарської діяльності, залишаючись при цьому обов'язковою стороною концесійного договору.

Практика передачі у користування приватним суб'єктам об'єктів публічної власності була відома ще у Стародавньому Римі. Разом із тим ці відносини мали характер адміністративного розпорядження. Подальший розвиток концесійних відносин відбувався у Середньовіччі: в той час концесії були яскравим прикладом тісного зв'язку між правом і економічною політикою [1, с. 6]. Проте необхідно зауважити, що у Середні віки концесії переважно застосовувалися щодо оплатного використання природних ресурсів, зокрема надр, що обумовило виникнення поняття «гірничя регалія». Поняття «регалія» в загальному розумінні (лат. *regalis* – те, що належить монарху), як відомо, означає монопольне особисте право на отримання певного доходу. Тому під терміном «гірничя регалія» розуміли виключне право власності монарха на надра в межах його держави та право на отримання певної плати або відомого відсотка від прибутку, який отримували користувачі його надр за умови видобування корисних копалин.

Таким чином, в цей період концесії мали односторонній (не договірний) характер та були результатом прояву волі лише монарха, мали силу закону і надавалися за актами публічної влади (зокрема жалуваними грамотами), а тому відносини концесіонера і концесієдавця будувались на основі чіткої субординації (підпорядкування). Концесіонер мав право проявити свою волю лише в рамках згоди чи незгоди із запропонованими умовами гірничої концесії, тобто прийняти концесію, як благо в цілому чи відмовитись від неї взагалі.

Новий поштовх концесійна діяльність отримала у XIX столітті, в період інтенсивного розвитку промисловості і техніки, з появою нових підприємств, які з економічних міркувань недоцільно було передавати у приватну власність та створенням об'єктів суспільного значення, життєво необхідних для населення (наприклад, об'єктів інфраструктури населених пунктів). У зазначений період поширюється практика укладання концесійних договорів не лише відносно готових функціонуючих об'єктів, а й під створення нових. Історія розвитку концесійних відносин у різних країнах свідчить про те, що концесії навіть виконували функцію засобу державного регулювання господарської діяльності. Саме на такому значенні концесій акцентує увагу Л. Коритко, аналізуючи особливості організації господарювання за часів Австро-Угорщини. Дослідник підкреслює, що концесія регулювалася Промисловим законом від 20.12.1859 р., у якому вказувалися види господарської діяльності, що могли здійснюватися вільно, без обмежень, та ті, які потребували певного дозволу (концесії) [2, с. 143].

У Франції концесійна практика налічує декілька століть. Ще 1882 року був укладений контракт муніципальної влади на 15 років з братами Перрьє, які зобов'язалися постачати воду до Парижа. Нині близько 70 % населення французької столиці забезпечують водою приватні фірми на умовах концесії.

Два, мабуть, найвідоміших концесійних проекти Європи – це тунель під протокою Ла-Манш, що поєднує Францію з Великобританією, та Ейфелева вежа. Майже всі знають, що побудована вона була як тимчасова споруда до Всесвітньої виставки, проте найцікавішим є питання: на яких саме умовах.

У 1887 році Ейфель, проект якого переміг на конкурсі, держава та муніципалітет Парижа підписали договір, згідно з яким Ейфелю надавалася в особисте користування експлуатаційна оренда вежі строком на 25 років. Також передбачалася виплата грошової субсидії в розмірі 1,5 млн золотих франків, що склала 25 % всіх витрат на будівництво вежі. Аби побудувати вежу, Ейфель створив акціонерне товариство зі статутним фондом 5 млн франків. Половина цієї суми – кошти, внесені трьома банками, друга половина – особисті кошти самого Ейфеля (у тому числі й субсидія). Підсумковий бюджет будівництва склав 7,8 млн франків. Вежа окупилася лише за період роботи виставки, а її подальша експлуатація виявилася вельми прибутковим [3, с. 109].

Міжнародні концесії в першій половині минулого століття використовувалися капіталістичними державами для забезпечення себе нафтою і збереження економічного впливу в країнах, що розвивалися. Концесії в Катарі, Кувейті, Омані і в низці інших країн поширювалися на всю територію держави. Компанія «Бахрейн петролеум компані» отримала концесію на 91 рік, «Кувейт ойл компані» – на 92 роки [4, с. 74]. Північноафриканські і близькосхідні концесії надавали Заходу право на видобуток, переробку і збут нафти, будівництво нафтопроводів і портів. Концесії стали одним з основних інструментом продовження колоніальної політики. Нині в Європі і Америці концесіонерами в більшості своїй є великі монополії всередині країни.

У умовах постійного пошуку джерел фінансування галузей народного господарства, законодавче запровадження наприкінці досвіду минулих років, інституту концесій (лат. *concessio* – дозвіл, поступка) є однією з найбільш вдалих спроб у майбутньому відновити та значною мірою поживати нормальний інвестиційний процес, що матиме позитивний вплив на економіку. Це допоможе залучити додаткові кошти у вигляді приватного капіталу на вирішення низки проблем державного значення.

Світовий досвід концесій підтверджує ефективність вказаного інструменту як форми фінансування розвитку державного сектора економіки за рахунок недержавних коштів. Водночас, концесійні відносини постійно оновлюються та еволюціонують, характеризуються вираженою специфікою форм реалізації концесійних проектів залежно від галузей економіки, організаційних аспектів державного регулювання концесій. Проте, концесія як вид державно-приватного партнерства не реалізується належним чином в українських умовах. Досі наша країна реалізує свої можливості в даній галузі не на повну. Саме тому, потребує подальшого розвитку вивчення питань формування і розвитку механізму управління концесіями в різних секторах економіки, історичних тенденцій впровадження концесій з метою створення організаційно-економічних умов активізації концесійної діяльності в економіці України після закінчення війни.

Список використаних джерел:

1. Медведєва О. А. Концесія як правова форма використання державного майна у господарській діяльності недержавними суб'єктами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / О. А. Медведєва ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2005. – 17 с.
2. Коритко Л. Я. Правове регулювання діяльності торговельних суб'єктів господарювання Східної Галичини та Буковини у складі Австро-Угорщини / Л. Я. Коритко // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 3. – С. 142–147.
3. Палаженко К. С., Цимбаленко Я. Ю. Узагальнення історичного досвіду становлення та розвитку державно-приватного партнерства. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 4. С. 107–111.
4. Gibson M. W. British strategy and oil, 1914–1923. PhD thesis University of Glasgow. – 2012. – 252 p.

Ключові слова: концесії, державно-приватне партнерство, механізм державно-приватного партнерства, концесійні проекти, концесіонер, концесіодавець, інвестиції, довгострокові інвестиції.

Key words: concessions, public-private partnership, mechanism of publicprivate partnership, concession projects, concessionaire, concession-giver, investments, long-term investments.

ДИМОВ КИРИЛО БОРИСОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЖИТЛО БІЖЕНЦІВ ТА ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ ВНАСЛІДОК МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Як відомо, тисячі громадян були вимушено переміщені в межах території України, тікаючи від збройного конфлікту та його наслідків. Одним з найголовніших чинників такого переміщення була втрата або потенційна втрата житла цими особами. Кількість громадян, які втратили житло та вимушено переселилися зі своїх домівок, збільшилась до мільйонів після ескалації збройного конфлікту та введення регулярних військ російської федерації на територію України у 2022 році. За даними дослідження Київської школи економіки за рік з початку російського агресії 24 лютого 2022 року загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі склала понад \$143,8 млрд (за вартістю заміщення). Найбільша частка у загальному обсязі прямих втрат належить житловим будівлям (37,3 % або \$53,6 млрд) [5].

Світова спільнота, а також законодавчі влади різних країн були поставлені перед викликами прийняття додаткового законодавства

Галімурка Петро Іванович

Тимчасові заходи Міжнародного суду ООН як підстава
для обмеження юрисдикційних імунітетів: український контекст . . . 389

Громлюк Аліна Віталіївна

Проблемні питання розгляду справ ЄСПЛ за скаргами
щодо порушення права власності . . . 392

Джевага-Третьякова Світлана Юріївна

Становлення та розвиток концесії . . . 394

Димов Кирило Борисович

Розвиток міжнародних та національних механізмів захисту
права на житло біженців та вимушених мігрантів внаслідок
міжнародного збройного конфлікту в Україні . . . 397

Жакун Маргарита Юріївна

Захист іноземних інвестицій в умовах воєнного стану:
міжнародний досвід для України . . . 401

Мануїлова Катерина Вікторівна,

Рудецька Поліна Андріївна

Міжнародна кримінальна відповідальність посадових осіб
держави за вчинення міжнародного злочину . . . 404

Редченко Ярослав Олександрович

Міжнародно-правова проблематика визнання цифрових валют
офіційними платіжними засобами . . . 407

Степанова Снежана Петрівна

Елементи нової моделі міжнародного волонтерства в Україні . . . 411

Череповський Костянтин Валерійович

Справедливий і рівноправний режим як багатопарова
комбінація принципів права . . . 415

Шипко Станіслав Олександрович

Міжнародно-правове регулювання боротьби з кіберзлочинністю . . . 419

СЕКЦІЯ 9
ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО
В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ
ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

Кібік Ольга Миколаївна,

Слободянюк Ольга Василівна

Інтеграційна стратегія в системі забезпечення відновлення
та розвитку України . . . 422

Котковський Володимир Станіславович

Повоєнне реформування енергетичного комплексу України . . . 426

Котлубай Вячеслав Олексійович

Підвищення рівня інноваційності українських бізнес-структур
в умовах війни . . . 428